

Posudek oponenta na bakalářskou práci Hany Bardoňové:
Trendy vícečetných porodů v České republice a Evropě

V předložené bakalářské práci se autorka zabývá demografickou analýzou vývoje vícečetných porodů v souvislosti s vývojem celkové porodnosti a plodnosti, a to s přihlédnutím k rozvoji technik reprodukční medicíny a k poznatkům lékařské vědy o této problematice. Zvolila téma v poslední době velmi aktuální a často diskutované nejen v odborných kruzích.

To je zřejmě i důvodem, že demografická analýza vývoje porodnosti a plodnosti je v této práci podána podle mého názoru dost stručně, autorka se snažila zejména o podrobnější vysvětlení medicínských postupů asistované reprodukce a s ní spojených právních a etických problémů a rizik (tato část tvoří zhruba třetinu z celkových 42 stran textu). Na druhou stranu je zřejmé, že k vysvětlení rostoucího zastoupení vícečetných porodů koncem 20. století byl podrobnější exkurs do lékařské problematiky nutností.

Analýza dlouhodobého vývoje porodnosti a plodnosti od roku 1950 v kap. 3 je tedy stručná, pragmaticky zaměřená zejména na možnosti srovnání se strukturami vícečetných porodů. Jsou uvedeny základní charakteristiky vývoje plodnosti v čase (úhrnná plodnost, průměrný věk matek) i vývoj strukturálních ukazatelů plodnosti. Vzhledem k analýze struktury vícečetných porodů podle legitimacy bych zde očekávala též informaci o vývoji struktury všech narozených dětí podle legitimacy. Autorka zde rozlišuje čtyři etapy vývoje porodnosti, přičemž ale poslední etapa v jejím vymezení časově nenavazuje na předchozí (vynechána 80. léta). Také bych jako etapu neoznačovala dvouletý výkyv v celkově klesající úrovni plodnosti v 60. letech (ostatně i sama autorka to na jiném místě charakterizuje jako výkyv).

Domnívám se, že v tomto typu práce by bylo vhodné uvádět i metodické vysvětlivky k výpočtu některých složitějších ukazatelů. K tomu mohla sloužit druhá kapitola, nazvaná "Diskuse literatury a metodika", kde se však autorka omezila jen na povšechné vyjmenování metod zpracování základních dat o vícečetných porodech získaných z Pohybů obyvatelstva (analýza procentuálního rozložení vícečetných porodů podle věku matky), a metod zkoumajících změny ve složení všech porodů s ohledem na vícečetné. V metodické kapitole by však měly být uvedeny i způsoby výpočtu dalších konstrukčně složitějších ukazatelů plodnosti pojednávaných v kap.3 (když už nejsou uvedeny přímo ve vysvětlivkách k jednotlivým vypočteným ukazatelům). Autorka by tak předešla pochybnostem např. o správnosti výpočtu poněkud nepřesně označeného ukazatele "pravděpodobnost přechodu podle pořadí živě narozených dětí", když tento ukazatel "pravděpodobnosti" překračuje hodnotu 1 (graf č. 3, s. 13), což se týká v následující kapitole zřejmě i převzatého grafu č. 6, na str.18. Vysvětlivka by v této kapitole byla vhodná i u tabulky 1 na str. 19, kde jde zřejmě o podobný problém (narození v 8. pořadí), nerozumím přesně ani samotnému názvu tabulky.

K dalším kapitolám nemám vážnější připomínky. Oceňuji širší pohled autorky na dané téma, když si v kap. 6 všímá různých stránek rizikovosti vícečetných porodů.

Práce má logickou stavbu, autorka si v úvodu vytyčila cíle a hypotézy, k jejichž ověření směřují třetí až osmá kapitola, v závěru je pak stručně, ale výstižně hodnotí.

Po formální stránce je práce zdařilá, text vhodně doplňují technické dobře provedené grafy a tabulky, u převzatých údajů jsou uvedeny odkazy na literaturu, uvedenou v seznamu na konci práce spolu s prameny dat. Chválím strukturovanou stavbu seznamu. Práce je napsána stručně, ale poměrně dobrým slohem, jen místy narušovaným nepodstatnými gramatickými chybami.

Autorka se dobře se zorientovala v odborné literatuře demografické i medicínské naší i zahraniční, dokázala, že zvládla základní metody demografické analýzy, že umí samostatně uvažovat.

Práce Hany Bardoňové splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze, 14.6.2006

RNDr. Dagmar Bartonova, r.n.d.